

Verksamhetsberättelse
Höst/Vår terminen 2022-2023
Riddersborgs Förskola

Friluftss Förskolor Riddersborg ligger i Hässelby Villastad, nära skola, buss kommunikationer, affärer och naturen.

Vår förskola har 23 barn, vi jobbar både åldersindelad i grupperna Upptäckare, Utforskare och Äventyrare och åldersblandad.

Vi följer barnens utveckling, lärande och anpassar aktiviteter efter barnens individuella behov och intresse.

Förskolans gård är väl planerad för att stimulera barnens olika behov oavsett ålder. Vi förnyar vår gård med små och enkla medel kontinuerligt så att den kan ge barnens lek den bästa möjligheten även om gården är liten.

Vi jobbar alltid med tankesättet ute och inne miljöerna ska inte konkurrera med varandra” Inne miljön erbjuder en lugnare planerad aktivitet, lunch samt vila för de äldre barnen den kalla årstiden och i ute miljön erbjuds den fria leken på ett mer aktivt sätt.

På vår altan under tak erbjuder vi året om aktiviteter där barnen fritt väljer bland pussel, spel, lego, rita mm.

I vårt vindskydd på gården vilar de yngsta barnen året om, vindskyddet är också en användbar lek yta under dagen.

Vi ser även våra skogar som våra uterum. Vi går till skogen, berget eller Mälaren flera gånger i veckan för att tillsammans med barnen skapa en naturpedagogisk verksamhet där vi alltid jobbar efter

Lpfö 18

Vi på Riddersborg har jobbat med naturpedagogiken i många år och dagligen inspirerar pedagogerna barnen till att uppleva naturen som sitt ute- och lärande rum på ett naturligt sätt.

Vår mat lagas på förskolan och vi pedagoger turas om att vara dagens kock. Maten är vällagad mestadels från grunden, varierande och mycket god. Vi följer Livsmedelsverkets riktlinjer, under året har vi haft besök ett par gånger från Livsmedelsverket både planerat besök och oanmäld kontroll. En viktig kontroll för att säkerhetsställa att vi jobbar rätt och har en bra livsmedelshållning.

Under läsåret som gått har vi valt att få matleverans från vårt storkök en dag i veckan. Bra med detta samarbete och kontakt samt inspiration ifrån storköket.

Vi erbjuder barnen att själva krydda maten vid bordet med enkla kryddor så att smakupplevelsen blir personlig och tilltalande för alla. Vi har även sått krasse och haft färska kryddor på varje bord som förhöjer upplevelsen vid måltiden. Under våren har vi lärt oss om ätbara växter i naturen. Plockat och ätit, både lagat och dekorerat dagens lunchsallad.

Vi har fortsatt vårt arbete med ”Bonden i skolan” där vi detta år fokuserat på att samtala om maten vi äter och var vår mat kommer ifrån.

Maten vi serverar är minst 40% ekologisk, vi köper endast svenskt kött och kyckling samt MSC märkt fisk.

Ute på vår gård finns dagens meny och information om vårt kök väl synligt för alla.

På vår eldstad eller med vår gasmuurika tillagar vi maten på vår gård på fredagarna. En trevlig stund där barnen är delaktiga på olika sätt.

Vi som jobbar på Riddersborg:

Annika	Bitr. rektor
Tanja	Förskollärare, slutade i december
Linda	Förskollärare, började i januari
Annica	Barnskötare
Nina	Barnskötare
Ellen	Barnskötare
Iza	Arbetstränat hos oss under läsåret

Vi pedagoger har möten kvällstid då vi planerar verksamheten tillsammans, lyfter och diskuterar olika händelser och delger varandra information från möten, utbildningar mm.

Under hösten fortsatte vårt arbete och utvecklingsområde i temat ”**språkutvecklande arbetssätt**”

Med föreläsningar, litteratur, arbetsuppgifter som vi sett som ett mycket givande och intressant lärande som vi kunnat använda i vår barngrupp på ett enkelt sätt. Här har vi jobbat med olika sätt att kommunicera och uttrycka sig så som sång, musik, visa känslor, bild och skapande.

Under vårterminen har vi lyft den **psykiska hälsan /ohälsan**. Ett arbete som känts viktigt att lyfta för både barn och pedagoger. En tänkvärd och intressant föreläsning av Thomas Gunnarsson, utbildning digitalt av BRIS samt digital föreläsning i ämnet av Lärarförbundet.

Vi har i slutet på läsåret gått HLR utbildning med Civilförsvaret material för att underhålla vår kunskap.

Arbetet med språkutvecklande arbetssätt har vi även haft som tema på våra morgonsamlingar. Med rim och ramsor, ljuda och sånger mm. Samt presenterat en ny bokstav varje vecka och fått barnen med på alfabetets roliga bokstavsresa.

Vi har även lyft boken och läsningens betydelse i verksamheten. Vi har haft högläsning som en aktivitet både på förskolan och i skogen under läsåret. Valt böcker med omsorg och som pedagog varit mer förberedd i innehåll och bokval.

Vi har även under de äldre barnens läsvila efter lunchen haft språkstund med sagopåsar, funderingar, gåtor, ritarsagor och samtal.

För att inspirera vårdnadshavarna till högläsning har vi skapat ett eget bibliotek, en bokvagn som rullas ut varje morgon där alla får låna en bok för att ta hem och läsa.

Att jobba åldersblandat är en styrka hos oss och varje onsdag under läsåret har vi lämnat förskolans gård och gått till vårt närliggande grönområde för att leka gemensamma organiserade lekar. Den **sociala kompetensen och jagutvecklingen** tränas och har utvecklats hos alla våra barn.

Vi vill tillsammans med barn och **vårdnadshavare** skapa en förskola där alla känner sig välkomna, trygga och delaktiga i verksamheten.

Vi pedagoger skapar korta dagliga möten med alla vårdnadshavare vid hämtning och lämning. Vi har haft utvecklingssamtal samt avslutningssamtal både digitalt och på plats på förskolan, även information veckovis om mat och dokumentation via Förskoleappen.

Via **Förskoleappen** dokumenteras verksamhetens pedagogiska arbete och undervisningens pedagogiska dokumentation individuellt för varje barn samt gruppvis. Där kan vårdnadshavarna följa vårt arbete och barnens vardag på förskolan.

Föräldramöte bjöd vi in till både höst och vårtermin. Ett viktigt möte där vi når alla vårdnadshavare med information om vårt arbete och undervisning med barnen. Här har också våra samverkansföräldrar en viktig roll.

Vi har haft två **samverkansmöten** både digitalt och på plats där de valda föräldrarna var med och planerade den kommande klädbytdagen samt att hjälpa oss på förskolan att få hög svarsfrekvens på kommunens föräldrenkät. Här har de också hjälpt oss att ta reda mer om vissa svar på Sthlm föräldrar enkät för att få reda på hur vi ska jobba vidare. En viktig länk mellan vårdnadshavarna och förskolan.

I slutet av läsåret bjöd vi in höstens nya barn och vårdnadshavare för information samt ett kort möte som en början på inskolningen.

Vi är godkänd **grönflagg** förskola och har jobbat dagligen med vårt utsatta miljömål ”**Stad och samhälle**”

-Utforskande och berättande

Här har vi jobbat med vår närmiljös historik och karta kartbild samt att fått mer kunskap om globala skillnader. Vi har knackat på olika ”dörrar” som visat oss olika länder och hur dom lever och bor där.

Vi har besökt Hässelby museum och vandrat på vår egen gata som har en spännande historia. Här ska även barnen få guida sina familjer på vår sommarfest där vandringen går långt Riddersviksvägen för att avslutas i ett grönområde med picknick.

-Våra grannar

Mitt hem, andras hem och djurens hem. Vilka är våra närmsta grannar? Vi har letat och sett att den bor många små djur på vår förskole gård. Maskarna i vår kompost, myrorna ute på våran gård, fågelungarna som piper i våra fågelholkar på gården mm.

Vi har även jobbat med hur våra egna hem ser ut, vilka bor där? Skapat hus och familjer av naturmaterial.

-Bygg och konstruktion

Vi har följt byggen runt om i närmiljön. Sett stora lyftkranar och tunga lastbilar. Vi har jämfört med djurens bygge och konstruktioner. Myrorna som släpar och drar, fåglarnas ivriga flygande för att samla pinnar till sitt bo. Spännande att följa byggen och få reda på hur samhället är uppbyggt med in/ut vatten samt el.

Vi har även jobbat aktivt med **hållbar konsumtion** som går hand i hand med vårt grönflagg arbete. Vi har haft klädbytdagar, lagat och återbrukat våra leksaker, egenodling och skörd, skapat med naturmaterial mm.

Vi har samtalat och undervisat barnen och fått dem medvetna om vad konsumtion är samt att vara mer varsam med förskolans material och saker.

Vi har under läsåret fortsatt arbetet med att plocka skräp och visat utåt hur vi jobbar aktivt med detta. Skapat i naturens egna material till den årliga ljusmanifestationen i Riddersvik samt via Facebook och Instagram. Även gjort oss bekanta med Materialisarna, ett material från Förpackningsinsamling FTI som ser till att vi konsumenter lär oss att sortera på ett lekfullt sätt.

Detta har gjort barnen stolta över deras arbete och fått dem att vilja fortsätta med detta viktiga arbete.

I vårt **arbete med Plan för diskriminering och kränkande särbehandling** har vi arbetat konkret och kontinuerligt med trygghet, gemenskap och allas lika värde. Vi lyssnar på barnens funderingar och frågor och lyfter dessa på ett pedagogiskt sätt ofta tillsammans med våra dockor Veda & Barke.

Vi har lyssnat på barnen som tyck till när det gäller toalettbesök i skogen. Skapat på ett enkelt sätt ett rum där man kan sitta ostört när man behöver gå på toaletten. Vi har fokuserat lite extra på arbetet med fysiska funktionsnedsättningar så som språksvårigheter och hjälpmedel. Även här har våra pedagogiska hjälpmedel Veda & Barke använts och varit en viktig länk mellan barn och vuxna.

Vi på Friluftets Förskolor har valt att arbeta tydligt med barns integritet och vi har också valt att sätta oss på kartan i projektet "**Förskolebrevet.se**"

Reflekterat och samtalat med barnen i alla åldrar om samtycke, stopp och integritet.

Vi har under läsåret på ett enkelt och tydligt sätt lyft vår svenska **kultur och tradition** och lärt oss tillsammans varför vi firar de lika högtiderna. Vi tar reda på varför vi har de olika flaggdagarna och lär om historien året om.

Vi har även uppmärksammat barnens olika kulturer och lyft de olika nationaldagarna, hur man firar jul, nyår och andra stora dagar i hemspråksländerna. Detta har varit viktigt för att barnen ska känna sig stolta över sin bakgrund och historia.

Vi har dansat kurdisk dans, putsat och ställt ut skor i väntan på Sank Nikolaus, lärt oss säga god morgon på olika språk, ritat den tjeckiska flaggan och uppmärksammat matkulturveckan. På Lucia filmade vi vårt traditionella luciatåg och skapade en stämningsfull film som sedan skickades till vårdnadshavarna, även om de vårdnadshavare som kunde delta i år var välkomna på plats.

Vi har som uppdrag i förskolan att öka barnens förståelse och möjlighet att möta den digitala vardagen. Under detta läsår har vi jobbat kontinuerligt med **digitalisering** på ett naturligt sätt i vår naturpedagogik.

Vi har med Emojis skapat sagor och meningar, använt de digitala orden så som bugg, kommando och spam i det dagliga språket, jobbat konkret med kommandon där barnen gett kommandon till varandra för att bygga och rita saker. Flera av barnen har själva fått ansvara för lpaden och tagit bilder under dagens arbete i skogen. Vi har hittat kunskap i vårt lärande genom att använda QR koder.

Våra dockor **Veda och Barke** är våran pedagogiska länk mellan barn och pedagoger. Vi har med dockorna varje dag och de är med på varje morgonsamling. De ställer ofta frågor som vi pedagoger känner aktuella just nu samt att de ofta har funderingar kring olika saker som händer i barngruppen eller något som hänt under helgerna barnen funderar på. Veda och Barke har många känslor som vi samtalar om, Varför är du arg Barke? Veda ser lite rädd ut, har det hänt något? Vi pedagoger ser dockorna som ett naturligt sätt att jobba och vi ser dagligen deras betydelse.

Upptäckare

Vi startade denna termin med fullt fokus på skogen och dess utmaningar. Gruppen med Upptäckare är 7 stycken och av dessa två nya i vår verksamhet.

Våra skogs dagar i slutet av augusti och september var varma och sköna, vi undervisade, åt vår lunch och vilade.

Vägarna till skogen är långa för våra upptäckare, vi tar många stopp där vi upptäcker tillsammans det som fångar barnen. Vi tränar vår **grovmotorik** för fullt och vi märker att barnen blir mer och mer bekväma med dagens utmaning.

Vi knackar på i skogen och frågar om vi får komma in.....? det får vi alltid! Vi lär oss om att inte skräpa ner och inte förstöra, vi är ju bara här och hälsar på i djuren och trädens skog.

Veda och Barke finns alltid med, barnen känner dem och med deras hjälp är gruppen lätt att fånga i uppmärksamheten.

I vårt nya **Grönflagg** tema "Stad och samhälle" startar vi arbetet med familjen och hur vi bor. Vi knackar på dörren på vår låda där vi träffar olika familjer. Familjer med många barn, familjer med ett barn, familjer med bara en pappa och ett barn....

Vi skapar våra egna familjer. Alla plockar olika stora pinnar i skogen som symboliserar barnens familjemedlemmar. Med stor entusiasm skapar vi familjerna som får bo i en glasburk med en dörr. Stolta bär barnen hem sina burkar för att visa detta där hemma....)

Vi knackar även på en dörr, dörren på en låda där djuren bor med sina familjer. Vi samtalar om djurens hus och familjer. Vi bygger tillsammans ett stort fågelbo, vi undersöker myrstacken och vi jobbar med masken. Här lär vi oss det **sociala samspelet och förstår olikheter**

Masken fascinerar barnen och här fortsätter vi att jobba, undersöka och lära oss. Vi ger oss ut på "maskbajs jakt", skapar maskar av trolldeg och gör en gemensam tavla där alla upptäckare är med och arbetar efter sin förmåga.

Vi räddar maskar in i buskarna som ligger på vägen där vi går, vi samtalar om **empati** och att vara snälla och rädda om varandra.

Vi läser sagan om Nalle Bruno som hälsar på nere under jorden hos masken,

Tillsammans med de övriga barnen på förskolan skapar vi en egen maskkompost. Vi är med när glaskomposten fylls på med jord, pinnar, löv och äpple och tillslut får flera maskar flytta in där. Vi tittar ofta tillsammans på vår kompost och följer maskens liv bakom glaset. Spännande!

Hösten går fort och löven fallen ner och skogen byter färg. Vi gömmer oss i löven och sjunger för varandra. I tur och ordning får barnen gömma sig i löven och vi sjunger "Aaron i löven, Aaron i löven, vad har du för dig? Sover du..."

Att ligga där i mitten av ringen kan vara lite läskigt och spännande, här tränar vi vår **självkänsla**. Vi märker att barnen blir mer och mer bekväma med att ligga i mitten och önskemålen om sånger börjar komma in....

Vi sjunger björnen sover, ja må du leva, dansa lilla nallebjörn...

När skogen och löven är som mest färgglada börjar vi jobba med dess färger. Vi går på färgjakt....

Röd... Vi ser den röda färgen på våra kläder, bilarna, husen, paprikan till maten...

Vi **sorterar** färgerna i olika påsar och letar tillsammans efter dagens färg.

Vi tar med vattenfärg ut i skogen och målar på pinnar, stena och löv som fallit ner. När vi lämnar skogen är den ännu mer färgglad än när vi kom.

Vi samlar gula löv samt letar efter grönt då naturen va som gråast...och visst hittade vi grönt!

Under senhösten när allt börjar bli grått och lite mörkare arbetar vi med våra rädslor, vad är vi rädda för?

Spöken, när man inte ser mamma, lejon, gråsuggan.... Vi tar fram vår känseldocka med det rädda ansiktsuttrycket. Vi ser oss själva i spegeln och låssas vara rädda (vi ser mest glada ut)

Är djuren rädda? Ja, djuren är rädda för oss, andra djur, höga ljud...

Vad är masken rädd för? Vi vet ju att fåglarna äter masken, det har vi lärt oss i ramsan och masken och fågeln. Vi skapar fåglar av lönnlöv, här tränar vi vår finmotorik på att enkelt.

Vi jobbar med glad och ledsen, vi samtalar om hur det känns och tittar på bilder samt oss själva i spegeln.

Vintern kom tidigt och vi fick chansen att leka och åka pulka i snön redan i november. Våra

Upptäckare kämpar i backen **och jobbar grovmotoriskt** hela förmiddagen.

Vi fortsätter vårt arbete med **Grön flagg, Stad och samhälle**...De färger vi jobbat med kan vi hitta ute i samhället, rödljusen för bilar och gångtrafikanter. Vi går till vår närmsta väg, trycker på knappen och väntar på grön gubbe.

Vi går fram och tillbaka några gånger för att alla ska hänga med och förstå färgens betydelse i samhället

Vi jobbar vidare med rött och grönt och barnen får i tur och ordning hålla upp röd/grön skyltar och vi övriga får stanna eller springa.

I snön skapar vi stora snöbollar i de tre färgerna och gör tillsammans en stor snögubbe

En stor boll grön längst ner, en gul i mitten och en liten boll röd högst upp...

Alla känner igen färgerna!!

Vi fortsätter skapa och sjunga om snögubben :) Ett naturligt sätt att följa upp arbetet och samtidigt skapa till jul.

Efter julen och mångas ledighet är vi igång igen...

Vi undervisar i **traditioner**...

Ute på gården dansar vi runt granen en sista gång som sedan blir till en långdans där alla förskolans barn deltar, **socialsamspel**

Samernas nationaldag uppmärksammar vi genom att berätta om deras historia kultur och deras språk som idag tillhör **minoritetsspråken** i Sverige. Vi tar med vår Tipin till ett stort grönområde där vi lyssnar på musik, sagor och äter varsin "renklämma" och dricker lingondricka. Alla får kasta lasso och leka gemensamma lekar.

Alla som har och vill åka skidor får prova att åka när snön ligger på marken och den dagen då vi arrangerade Vasaloppet... Här jobbar vi med den **grovmotoriskträning** men också traditioner och den svenska historien då alla får lära sig varför man åker Vasaloppet och vem som åkte mellan Sälen och Mora...

Våra dagar i skogen under vintern blir mycket innehållsrika. Snön försvinner fort och tidigt i februari börjar vi prata om vårtecken.

Vi jobbar med våra **sinnen**, Vi stannar och lyssnar på vägen till skogen.... fåglar, en hund, barnen i skolan, ekorren...kanske?

Vi smyger in i skogen för att inte djuren som bor där ska höra oss, vi vill ju se dem!

När det va som tystast tog vi fram åra egen skapade Marachas. Spelade för fullt, sen satt vi tysta, spelade för fullt och sen tysta....vi pratade om skillnaden på tyst och mycket ljud.

Alla turades om att gömma sig, skapa ljud och bli hittade. Alla skrattade och var ivriga på att hitta gömstället.

Vi fortsätter att jobba med våra **sinnen** och tar nu fram djuren vi jobbat med under hösten... Ekorren, räven, ugglan, nyckelpigan... Dessa **djur är våra grannar**.... När vi på förskolan jobbar med våra grannar i vårt **Grön flagg arbete** jobbar vi med de man ofta inte tänker på, de som egentligen bor mycket nära. Ekorren i granen på gården, masken i vår kompost, nyckelpigan som övervintrat i vårt träd och myrorna som bor under våra plattor på gården.

Vi letar, lyssnar, känner, luktar och smakar. Vi tar fram boken om "Tomtebobarnen" och läser tillsammans och samtalar om bilderna. Ugglan fångar barnens intresse så vi jobbar vidare med den...Barnens många frågor ska få svar!

Boken blir inspirationen till vinterns arbete där vi fortsätter att jobba med de vakna djuren. Vi vill lyfta boken och högläsningen och använder gärna böcker som inspiration under läsåret. Vi leker gemensamma lekar, skapar, sjunger och dramatiserar tillsammans olika sagor med stor fantasi.

Sagan om de tre små grisarna knyter ihop arbetet med känslor och bygg och konstruktion, en saga som våra upptäckare tycker om att lyssna, dramatisera och att vara med och skapa den med hjälp av en sagopåse. Vi filmar barnen under arbetets gång och ser hur de växer i att våga vara med och ta olika roller. Vi ger oss ut i naturen och samlar material till skapande av hus i olika material. Sten, pinnar och gräs. Vi skapar tillsammans hus och samtalar om byggmaterial och konstruktion.

Dagar vid Mälaren är många under året och vi upplever allt från att borra, pimpla och doppa fötterna från bryggan under försommaren. Vi arbetar med livet vid vattnet och barnen är nyfikna på att lära och att undersöka.

Under försommaren börjar många av våra Upptäckare att vara vakna hela dagen och våra dagar i skogen blir längre. Vi fortsätter att jobba i skogen även efter lunchen och vilan.

Upptäcker, undersöker och är nära allt som naturen erbjuder och vi ser hur deras nyfikenhet växer för varje vecka.

Utforskare

Det här läsåret är vi 9st Utforskare och 2 pedagoger. Vi har fått ett nytt barn till gruppen samtidigt som några barn lämnat gruppen och blivit Äventyrare. Vi startar därför upp höstterminen med att barnen får lära känna varandra i den nya konstellationen. Vi vill skapa trygga rutiner, och genom aktiviteter och gemensamma lekar stärka barnen individuellt och som grupp. Vi leker lekar som vi känner oss trygga med och som alla känner igen. Vi vågar och växer av att våga mer! I lekarna övar vi **social kompetens** och arbetar med barnens **jagutveckling**. Vem är jag och vad gör mig glad/ledsen? Vi använder oss ofta av **Veda och Barke** i undervisningen i det sociala samspelet.

Vi vill väcka barnens intresse för **naturkunskap** genom att utforska naturen på ett nära, utmanande och spännande sätt. Vi fortsätter att följa förändringen i det "Gröna rummet" som vi gjort förr. Vårt träd, Linden! Hur ser det ut nu på hösten och varför händer det vi upplever?

Löven ändrar färg och faller till marken. Vi får höra berättelsen om "Kocken" som bor i trädet och funderar på hur han ser ut? Vi ser oss omkring och lär känna våra vanligaste träd. Ett ihåligt träd och en stubbe gör Utforskarna nyfikna. Vi fördjupar oss och tar reda på mer. Vi letar bland olika stubbar och möter småkrypen som bor i stubben. Vi luktar och vi känner. Det är spännande och vi sitter nära. Vilka är de små och vad gör de med stubben? Skalbaggen jobbar där, nyckelpiga bor där och räven äter de små krypen. Vi undervisar om det *ekologiska samspelet* i naturen. På senhösten låter vi stubben vila för att sen väcka den framåt våren!

Trädens löv skapar lärotillfällen kring **naturkunskap** och **matematik**. Vem hör ihop med vem, träd och löv. Vi går på jakt och hittar lika, kategoriserar, spelar memory! Vi gör ett lövexperiment där vi sätter olika löv på en plank som vi gräver ner, för att sedan i vår, gräva upp och se vad som hänt, så spännande! Utforskarna vet att dagmasken tycker om löv, så vi aktiverar vårt maskhotell och låter några flytta in för att sedan följa processen på nära håll. Barnen får även samla löv i olika former som vi lägger i press, inför vårt arbete med haren.

Under hösten så har vi en skördevecka där äpplet har stort fokus. Vi fördjupar oss i äpplet. Vi tittar på färg och form, stor och liten. Hur mycket väger ett äpple? Mer eller mindre än Veda? Hur långt är ett äppelskal? Kortare eller längre än en Utforskare? Vi utforskar de **matematiska** frågeställningarna och tar reda på. Vad kan vi använda äpplen till? Vi mustar, kokar äppelmos, bakar äppelkaka och skapar. Barnen är med i hela processen i alla olika aktiviteter.

När vi nu lyfter blicken så ser och hör vi fåglarna på himlen. Flyttfåglarna är på väg till varmare länder! De flyger som bokstaven V. Vi tar fram jordgloben och tittar vart de kanske tar vägen. Oj, det är långt! Hur orkar de? Alla provar att vifta på armarna och det blir jättejobbigt bara efter en liten stund. Vi samlas runt sagan om Engelbrekt som inte kan flyga. Vi tittar på bilder och lär oss nya namn på fåglar, vi sjunger sånger och vi skapar egna fågelkikare som vi använder på våra promenader nere vid Mälaren. Mälaren besöker vi kontinuerligt och upplever hur den förändras med årstiderna. Vi arbetar också med säkerheten vid vattnet och isen.

Djuren börjar krypa ner i sin vintersömn. Men haren den är vaken, hela vintern! Vi undrar vad den äter och var den bor? I vårt **Grön Flagg** arbetet så fokuserar vi på Stad och Samhälle. Vi jämför harens bo och familj med våra egna familjer. Vart bor vi och vem är jag? Barnen berättar för varandra och vi lyssnar och ställer frågor. Vi ritat och skapar familjer med små figurer. När snön kommer så ser vi tydliga harspår på marken! Vi sjunger sånger och läser olika sagor. Av våra löv i olika former så skapar alla Utforskare varsin lövhare-tavla som de stolta bär hem!

Vintern kommer med massor av snö och kyla och vi håller oss varma i pulkabacken! Här får barnen öva **grovmotoriken** när vi ska ta oss upp och ner för den hala backen! Vi skapar och experimenterar med snön, bygger, målar och smälter. Tre av våra Utforskare åker en gång i veckan till ishallen, för att hitta åkglädjen på isen!

Till jul undervisar vi om **traditioner** och övar inför lucia. Barnen skapar tomtelyktor och hemmagjord fågelmat, där vi lär om **hållbar utveckling**.

Under vårterminen startar Utforskarna ett projekt, inom **Grön Flagg**, där vi varje vecka besöker en familj i världen och knackar på hos dem. Vi får se bilder på familjen, deras hus, deras möbler och ägodelar, vi får höra om deras drömmar och vad de tycker om att bo på den plats de lever på idag. Länderna vi besöker är kopplade till veckans bokstav som vi har på våra morgonsamlingar. Syftet med projektet är att vidga barnens syn på hur ett hem kan se ut, hur olika materiella saker ser ut världen över och hur olika familjer ser ut. Barnen jämför med sina egna hem och familjer, lika och olika. Vi ser hur olika människor har olika förutsättningar och skapar lärotillfälle för **empati** och **föreställningsförmåga**. Under de första veckorna av det nya året så undervisar vi om **digitalisering**. Utforskarna programmerar varandra, höger vänster, bakåt och framåt. Vi använder olika sagor för att programmera på vår spelplan. Pilar som bilder visar vägen och alla ropar "bugg" om det blir fel! Rörelselekar och kommandon som "stopp" och "kör" använder vi i den organiserade leken och barnen blir robotar som tar sig fram i skogen. Barnen får också skapa sekvenser av kapsyler, pinnar och kottar i äggkartonger som kompisarna sedan ska testa kopiera. I arbetet med programmeringen övar barnen bland annat sina **matematiska** färdigheter och problemlösning.

Vi promenerar ner till Mälaren och ser förvandlingen under vintern. Barnen skapar vackra tavlor i alla nyanser som de ser efter att de reflekterat upplevelserna med hjälp av **digitala verktyg**. Bilderna ändrar hela tiden form i barnens skapande process, en and hane smälter in i färgerna från vattnet och snart har ett vattenfall målats över hela bilden. Barnen övar sin **kreativitet** och **fantasi**.

Under vårterminen arbetar vi med **Grön flagg**-temat "Våra grannar" där vi tittar närmare på några av våra närmaste djurgrannar, gräsanden, rådjuret och ekorren. Gräsanden ser vi en vinterdag när vi är nere och går vid Mälaren. Utforskarna blir nyfikna på änderna. Nästa gång vi går ner till vattnet har vi med oss lite mat till änderna och då får vi se dem på riktigt nära håll! Vi söker kunskap i läroböcker. Varför de ser ut som de gör? Hur bor de? Vi läser och lär oss varför hanen och honan ser olika ut och hur de bor. Vi får reda på att man kan hjälpa änderna genom att bygga en andholk! Vi bygger och **konstruerar** tillsammans en holk som vi sedan sätter upp vid Allmänna badet. Under våren går vi kontinuerligt ner till holken för att se om det flyttat in någon and där. I arbetet med gräsanden övar vi också våra **finmotoriska** färdigheter och skapar egna gräsänder i trolldeg som vi sedan målar och ställer ut på utställning för alla föräldrar!

På höga berget hittar vi en vårvinterdag spår i snön och spillning efter rådjur. Vi har också turen att få se dem på riktigt! De skuttar i väg när vi kommer men sedan står de en bit bort och kikar på oss! I arbetet med rådjuret arbetar vi **grovmotoriskt** och testar att hoppa lika långt och lika högt som ett rådjur vilket visar sig vara svårt! Rådjurets bajset som vi hittat på Höga berget planterar vi i en kruka för att försöka ta reda på vad ett rådjur äter. Vi pratar om kretslopp och vad ett frö behöver för att kunna växa.

Att arbeta med vår granne ekorren är ett beslut som tas genom **demokratisk** omröstning. Barnen får rösta på ett av fem djur och ekorren vinner. Här får barnen uppleva hur demokrati kan kännas, den största delen av gruppen blir glada att höra att ekorren vann, några andra tycker att det är orättvist att inte deras djur vann.

I arbetet med ekorren leker vi leken "Alla ekorrar byter bo" och pratar om hur ekorren bor och vad den äter. Vi samlar kottar i en hög för att se hur mycket en ekorre äter varje dag. Mycket mat tycker barnen! Men hur stor är en ekorre och vad väger den? Vi arbetar med **matematik** och bygger en våg och där vi jämför ekorrems vikt med olika saker från naturen. Vi berättar sagan om ekorren som satt i granen och sjunger sången om ekorren. Barnen får använda **digitala verktyg** och spela in en varsin film där de berättar sin version av sagan. En annan dag tittar barnen på sin egna film och reflekterar tillsammans med pedagogen. Hur blev det? Hur kan vi göra nästa gång? Vi arbetar vidare med sagor och barnens **fantasi** genom att tillsammans med barnen skapa helt nya sagor utifrån en sagopåse med varierat innehåll. Barnen får turas om att berätta. Det blir mycket övning i **språk** och **kommunikation** där barnen får träna på att hålla en röd tråd, lyssna på varandra, turas om och prata ensam inför en grupp.

Nu släpper tjälen ur marken och vi gräver upp lövplankan som legat hela hösten och vintern i jorden. Vi får se hur vissa blad har varit betydligt mer populära bland maskarna än andra. Maskarna som vi har haft inne hela vintern i maskkomposten ska nu få komma tillbaka till Gröna rummet där vi hittade

dem i höstas. Vi öppnar komposten och barnen ser att nu hade det blivit massor med maskbebisar! När vi släpper ut maskarna passar vi på att kika om några andra insekter och djur har vaknat, men det syns inte så mycket liv i jorden än. Alla barn får en varsin lupp att kika närmare på naturen. Att använda lupp är inte helt enkelt därför börjar vi med att kika på mossa, blad och pinnar för att barnen lättare ska lära sig den nya **tekniken**.

Nu när luften är varm och skön börjar vi gå iväg på heldagar och vi passar på att uppdatera oss om vad **Allemansrätten** innebär. Barnen får dra bilder som visar något man får eller inte får göra i skogen eller vid vattnet. Barnen får sedan gissa om aktiviteten på bilden är tillåten eller ej. Vi läser en bok om Allemansrätten som hjälper två barn att lära sig om allemansrätten. Blåsipporna står i full blom och vi passar på att prata om vad ordet fridlyst betyder och hur fridlysning fungerar.

Bockarna Bruse är en saga som de flesta barn i gruppen kan helt utantill. En dag spelar Linda och Annica upp sagan för barnen och sedan är det barnens tur att spela upp den. Barnen turas om att spela de olika rollerna och vi fick se teatern igen och igen och igen! Vi läser en lite knasig variant av Bockarna Bruse där bockarna gör helt andra saker än i den traditionella sagan. Barnen skriver sedan, i två mindre grupper, sin egen version av Bockarna Bruse som de sedan spelar upp för den andra gruppen. Barnen får arbeta med sin **kreativitet**, **fantasi** och **samarbetsförmåga**! Det blir också ett tillfälle där barnen utmanas i sin **jagutveckling**.

Mälaren och Gröna rummet är två platser vi följt under läsåret och tittat på hur platsen förändras efter årstider. I slutet på maj arbetar vi med **naturkunskap** när vi sitter i Gröna rummet och tittar på bilder hur det såg ut för tre och sex veckor sedan. Barnen förundras över den stora förvandlingen som skett under denna tid. I mars täcktes grenarna av snö och nu är de gröna av löv! Vitsipporna vi såg för bara några veckor sedan är borta och stammen som ligger på marken syns inte längre, den är täckt av grönskan. Nu kan vi också se hur jorden är full av insekter. Vi kikar med lupporna och får se maskar, skalbaggar, myror och myrugg, spindlar och gråsuggor. Barnen tycker att det är roligt att slå upp insekterna de hittar i insektsböckerna vi har med oss och vi får lära oss massa nytt om livet i stubben och i jorden.

Nu är sommaren här och vi går ner till vattnet och undersöker vad som lever däri. Vi håvar och tittar med lupp på det lilla livet vi hittar. Vi tar av oss skor och strumpor och känner det kalla vattnet och den varma sanden mellan tårna. Vi kikar in i andholken men den verkar inte ha använts denna vår. Ett Sothönepar simmar förbi. Vi har sett deras bo i vassen vid ett tidigare tillfälle och nu simmar de i närheten av oss med fyra söta ungar!

Äventyrarna

Vi startar höstterminen med en ny grupp Äventyrare. Tre stycken utforskare som blivit äventyrare... tillsammans med fyra nya barn kommer gå sitt sista år hos oss!

Tillsammans leker vi lekar och lär känna varandra för att skapa en "vi-känsla" i gruppen. **Socialt samspel**

Vi promenerar bort till Stora skogen vilket kommer bli vår plats under hösten. Där lär vi känna skogen. Vad finns här? Jättestora myrstackar och blåbärsris i mängder. Vi målar teckningar med blåbär och leker lekar tillsammans med vår trädkompis tallen.

I skogen lär vi oss tälja och använda kniven tillsammans med Veda och Barke. Vi sätter oss mot varsitt träd och går igenom reglerna. Äventyrarna kämpar på med knivarna. Mot slutet av dagen har de fått in tekniken och är nöjda och exalterade att fortsätta tälja framöver! **Motorisk förmåga**

Vi går ned till Mälaren en regnig dag. Är vattnet varmt eller kallt? Vi känner efter... Vad finns i vattnet? Vilken färg är det? Är Mälaren söt eller salt?

På stranden samlas vi och experimenterar... Vi kokar upp målarvatten under lock på stormköket och väntar...vad kommer hända med det kalla vattnet när det blir varmt? Under tiden läser vi sagan om Lilla våt och lär oss om vattnets kretslopp. **Naturkunskap**

I vårt Grön Flagg arbete "stad och samhälle" får alla använda småfigurer till att visa vilka som bor i deras hus och familjer. Vi ser hur olika det kan se ut.. Hos någon är det många barn, hos en annan bor det djur. Vi ritat våra hus, vad är de gjorda av? Och vilken färg är det? **Identitet**

När hösten börjar synas mer och mer rör vi oss bort mot Riddersvik och det Gröna rummet. Längst vägen letar vi hösttecken... Äventyrarna samlar löv och lär sig vilka träd de tillhör... Björk, lönn, ek och rönn. Vi träffar Kocken Klorofyll som lär oss vad som händer med träden på hösten. Varför löven byter färg och trillar ned!

I skogen hittar Äventyrarna svampar och vill lära sig mer... Vi skapar svampar av trolldag och gör en svampskog som vi ställer ut på förskolan! **Kreativitet och fantasi.**

På vår promenad till skogen samlar svampar vi hittar och tittar närmare hur de ser ut. Några har en hatt och en fot, några har porer och andra skivor. Vi använder lappar, förstoringsglas och knivar för att utforska och undersöka närmare. Vi lagar även svampsmörgås på stormköket i skogen som alla får smaka! **Naturkunskap/teknik**

Kylan kommer och flera av djuren vi träffat i skogen försvinner. Vi tittar på jordgloben på Riddersborg och sätter ut bilder på vart fåglarna flyger om vintern. Vilka fåglar flyttar och vilka stannar? Äventyrarna får diskutera och fundera... Ser vi skatan när snön ligger på marken? Vi skapar kikare av toarullar och går ned mot Mälaren... Vi ser fåglar som flyger i flygstreck.
- Hejdå fåglarna! Vi ses i vår igen!

Vi läser sagan om Vilse som inte hittar hem och Äventyrarna får börja arbeta i sin Vilse-bok. Vi diskuterar och spekulerar kring vad man gör om man går Vilse! Har vi gått vilse någon gång? Vad gjorde vi då? I Riddersvik får de själva testa "gå vilse". Vi turas om att gömma oss och blåsa i ett instrument... Kompisarna letar, lyssnar och hittar varandra! Vi går skallgång samt letar och skapar stopptecken i skogen.

Under hösten har äventyrarna fått turas om att för en dag vara ansvarig för gruppens Ipad. De får fota vad de vill! Fantasin börjar flöda och de går runt i skogen och spanar efter vad de vill fotografera. Vi fotar varandra, myrstackar, träden, himlen, ett litet djur vi hittar blir en bra bild... Några ställer upp och ordnar omgivningen innan bilden tas. **Digitalisering**

Efter höstlovet är det dags för Äventyrarnas skridskoskola tillsammans med Veda och Barke. Med packade ryggsäckar och förväntansfulla skridskobarn åker vi buss och promenerar till ishallen. Vi lär oss regler på isen... hur vi står på skridskorna. Vi hittar balansen, ramlar och ställer oss upp igen! För varje vecka blir vi självsäkrare på isen och vågar mer. **Identitet, Självtändighet/jagutveckling**

I vårt **Grön Flagg arbete "Stad och samhälle"** lär vi om vår närmiljö. Äventyrarna tittar på en karta över Hässelby... Vart ligger Riddersborg? Vi markerar på kartan... Vi tittar på gamla bilder på Riddersborg och vårt grannhus... Vad var det här innan det blev vår förskola? Vi följer vägarna till våra skogar. Tittar på kartan... vart har vi gått? Vi markerar de platser vi går till på vår karta och ser våra områden med ett nytt perspektiv!

Vi fortsätter gå längst Riddersviksvägen och lär om de gamla husen som ligger där.. Vad var det förr och vad är det nu? Vart ligger alla dessa ställen idag?

Vi besöker Hässelby museum och får en rundtur där vi lär oss om gamla Hässelby och får se på bilder, gamla verktyg och hur det kunde se ut i husen för längesedan.

Tillsammans med våra andra kompisar på Riddersborg startar vi ett projekt, inom **Grön Flagg**, där vi varje vecka besöker en familj i världen och knackar på hos dem. Vi får se bilder på familjen, deras hus, deras möbler och ägodelar, vi får höra om deras drömmar och vad de tycker om att bo på den plats de lever på idag.

Länderna vi besöker är kopplade till veckans bokstav som vi har på våra morgonsamlingar. Syftet med projektet är att vidga barnens syn på hur ett hem kan se ut, hur olika materiella saker ser ut världen över och hur olika familjer ser ut. Barnen jämför med sina egna hem och familjer, lika och olika. Vi ser hur olika människor har olika förutsättningar och skapar lärotillfälle för **empati** och **föreställningsförmåga**.

Vi läser sagan om Egon och rävungen vilket blir starten för vårt arbete med räven! Vi tittar på bilder på olika sorts rävar. Hur ser den svenska räven ut och hur kan de se ut i andra länder? Äventyrarna ställer frågor och är nyfikna. Vi går till rävlyan i Riddersvik och undersöker hur de bor... Vi använder oss av spel, pussel, naturen, våg och programmerar med rutsystemet på vår gård för att lära om och forska vidare på ett utvecklande och spännande sätt. **(Matematik och digitalisering)**

Innan förskolans Vasalopp har vi skidskola på fotbollsplanen... Vi lär oss hålla balansen och stakar oss fram, vi går uppför backen och åker ner. Ramlar och ställer oss, bromsar och ökar farten!

När isen ligger tjock på Mälaren går vi med flytvästar ned till Allmänbadet. Vi testar använda isdubbar och livlina. Vi borrar hål i isen och ser hur tjock den är. Vi känner på vattnet och testar pimpla. Dagarna vid Mälaren och isen blir många under vintern.

När våren kommer går vi till skogen och träffar myran. Vi vandrar genom skogen och ser på myrstackarna som är både stora, små och väldigt många. Vi undersöker och reflekterar hur myrorna jobbar för att laga stacken efter vintern. Hur stor är den på marken och hur stor den är under våra fötter? Vi tittar på bilder och läser böcker om hur det ser ut i en myrstack och hur myrorna ser ut. Vilka olika sorters myror finns det? Och var bor de? Vi lär om hur arbetet i myrstacken är uppdelat och att alla har varsitt jobb. Tillsammans leker vi myror och precis som på riktigt får de alla varsin uppgift! Vi samlar ägg, hämtar barr och pinnar, vaktar vårt hem och samlar mat.

Äntligen är ryggsäckarna tillbaka och vi går på utflykt till Riddersvik för att lära känna ett nytt djur. Vildsvinet... Vi letar spår i marken och hittar massor... gropar i jorden och upprivna rötter. Vi använder stockar och pinnar för att mäta upp hur stort ett vildsvin är och undersöker om vi är större eller mindre (Naturkunskap) Vi lär om vad de äter och hur de bor. För att avsluta vårt arbete med vildsvinet steker vi vildsvinskött som vi smakar till förrätt i skogen.

När träden blommar och gräset blir grönt får vi ut och letar ätbart. Vi hittar blommor, frön och blad. Vi steker maskrosbiffar på stormköket och blandar Almfrön i vår sallad. På Riddersborg gör vi en lista av allt vi hittat som äventyrarna sedan tillsammans får diskutera fram ett betyg hur gott de tyckte det var.

Språk och kommunikation

För att träna vår självkänsla och mod skriver äventyrarna en egen version av sagan om Rödluvan och vargen. De väljer djur som ska vara med och vad rödluvan bär i sin korg... Vargen byts ut mot vildsvin och alla får önska vilken roll de själva vill vara. (Kreativitet och fantasi) Denna berättelse tränar vi på tillsammans med utklädningskläder och spelar upp för våra kompisar på Riddersborg! **Identitet och självständighet**

Vi går till Draculasjön för att håva... Vi använder lappar och hinkar för att undersöka närmare vad vi hittat. På bilder och i böcker letar vi information om de små och stora vattendjur vi fiskar upp. Vi räknar ben, ser hur de simmar och lär mer om varför dessa djur och träsket i sig är viktigt för naturens kretslopp. Mycket rolig och lärorik dag!

Som sista utflykt tillsammans som Riddersborgsbarn går vi iväg tidigt en morgon för en fiskemorgon. Skorna åker av och vi får bada våra fötter i vattnet, sommaren är här!!

Skridskoskola

Detta läsår så har 7st Äventyrare och 3st Utforskare åkt till Grimsta Ishall för att undervisas med Veda&Barke på is. Det har varit ett stort äventyr som började vecka 45 med en busstur och en lång promenad över fältet innan vi var framme. Barnen har åkt skridskor vid 12 olika tillfällen och i slutet av februari var det avslutning.

Vårat största mål varit att barnen skall hitta åkgglädjen och känna en trygghet i aktiviteten.

Vi började med att informera om de fem olika reglerna som är viktiga att veta om när vi befinner oss på isen. Alltid vantar på, inte puttats, inga skridskor i luften, hjälmen på och håll avstånd till din kompis.

Vi har startat varje gång med en gemensam samling där vi gör rörelselekar och visar olika metoder för att träna sin balans.

Vi använder ärtpåsar, det är en kul aktivitet som lockar barnen att själva träna och hitta sin balans. Vi ramlar tillsammans och tränar på att resa oss, sången om "papegojan" hjälper till i lärandet.

Barnen har åkt mycket fritt där de har fått utrymme att även träna sig själva. Vi har även erbjudit hinderbanor med olika åktekniker.

I ishallen blev vi inbjudna av vaktmästaren att provsitta den stora ismaskinen. Alla klättrade upp i tur och ordning och trycka på tutan, spännande dag.

Alla våra skridskobarn har kämpat på bra och vi har sett en otrolig utveckling i att våga och att åka hos dem alla.

På skridskoavslutningen så får barnen varit diplom, applåder och en stolt och nöjd känsla i kroppen.

Skidskola

Snön och vintern kom tidigt och alla som vill får ta med skidor till förskolan för att åka tillsammans.

De äldsta barnen vill utmanas och vi väljer en plats där man kan åka i både i backen och på planmark.

Vi sjunger sånger som inbjuder till att ramla, trassla ut knuten av skidorna när man ramlat samt att hålla balansen, vi trampar solar i snön och stakar oss fram i spåret.

Vi ser att flera av våra barn åker utförsåkning och i backen har de rätt teknik för balansen. Detta gör att alla blir peppade på att åka i backen för det ser så lätt ut... Alla kämpar fantastiskt!

Vi åker vårt årliga Vasalopp (Veda & Barke loppet) där alla fick åka mellan Sälen och Mora. Alla kämpar och får stöttning av pedagogerna runt i spåret. Vi lånar skidor av varandra och tar med låneskidor av förskolan så att alla får åka och känna sig delaktiga och värda medaljen vid målgång.

En kort vinter med snö men vi känner att vi utnyttjat snön vi fick maximalt.

